

UN SAVI BO I DESPISTAT

Albert Manent

De nissaga val·lenca, Pere Català i Roca és no sols un gran erudit sinó també un excel·lent divulgador. Ho palesen els nombrosos volums que ha publicat a la col·lecció Episodis de la Història, que va començar, vigilat per la censura i de vegades amb mutilacions a certs textos, el sogre de Català, l'inoblidable Rafel Dalmau i Ferreres, puntal abans de la guerra de la Unió Catalanista i per tant del "morro fort".

La gràcia de Pere Català és la varietat dels temes que estudia i l'accent que ha posat a ajudar estudiosos comarcals i a convertir-se ell mateix en un expert en temes extrabarcelonins i locals.

Coneix a fons la història de Catalunya i per això ens en pot oferir parcel·les en els volumets dels Episodis, llegidors per l'estil, però amb un bon fons d'erudició que no sobresurt però que és la garantia d'allò que ens explica el bon narrador que és Pere Català.

El seu pare, a més d'un gran fotògraf i un home del catalanisme dels anys vint, va saber transmetre als fills el gust per la imatge, pel paisatge i per la història nacional. Recordo que en un àpat de gent de "l'Olla", com es deia aleshores, d'homenatge a algú, qui sap si a Joan Oller i Rabassa, es va llegir una adhesió del pare, Pere Català i Pic, i Joan Oliver, sempre humorista ens va dir: "Aquest sí que és bon català!" "¿Per què?", li vam preguntar estranyats. I ell, solemne, va respondre: "Perquè és català i «pic»": llegiu *pico*, castellanisme usual. El pare era vallenc i els va fer valorar la gent i la història del terror nadiu. Jo he aprofitat material de cultura popular que els anys

cinquanta Pere Català i Roca publicava sobre temes de Valls i comarca, forçosament escrits en castellà per la censura.

És un tòpic parlar del paper de líder que ha fet en Pere en el renaixement —segon renaixement— de l'Alguer. Ho sap de memòria tot, des dels *curricula* de cadascú que despunta fins a les picabaralles, de vegades surrealistes, que hi ha entre un i altre i entre grups. A casa seva hi han fet estada mants algueresos sempre. I ha facilitat la publicació, de vegades a la seva editorial, de textos dels escriptors i sobretot d'historiadors de l'Alguer.

Pacient i sense vanitat, Pere Català ha sabut tirar endavant una obra monumental com *Els castells catalans*, que no hauria estat possible sense ell seu l'entusiasme i el voluntarisme de tots, sobretot de Fluvià i de mossèn Pladevall: és una pedrera inesgotable.

El vaig conèixer no recordo com, deu fer més de quaranta anys, en alguna reunió de cultura semiclandestina. Era fadri, un poc ingenu i ple de somnis erudits i editorials que en part han arribat a bon port. Ens hem vist sovint en actes, a l'editorial Dalmau, al cor de la Barcelona vella, o pel carrer, on li agrada de fer tertúlia. Com que és un despistat, quan em troba em paga la quota de la Societat d'Onomàstica perquè no es recorda mai de fer-ho per banc: massa complicat! Sol·lícit, et troba una dada difícil i s'ha convertit en una mena de consultori —com ho són gent de la seva generació, J. M. Ainaud, Josep Benet, J. M. Cadena, més jove tanmateix— per aclarir qualsevol dubte erudit.

Excel·lent fotògraf, tot i que s'ha parlat més del seu germà Francesc, el trobeu també a l'editorial Dalmau, que la porta tota la família. Si hi envieu un original, se'l miren i el remiren i hi fan observacions de caire històric i lingüístic. Us el refinen com ho feien els antics molins amb la farina.

En Pere Català i Roca, ple de bonhomia, és un bon samarità i un tot terreny al servei de la cultura, dels amics i de Catalunya.

Autoretrat de Pere Català i Roca, fet cap a l'any 1955. MUSEU DE VALLS / DONACIÓ DE PERE CATALÀ I ROCA